

Agrárgazdasági Figyelő

(Gazdasági folyamatok és statisztikai eredmények)

MEGJELENIK NEGYEDÉVENTE
AZ
AGRÁRGAZDASÁGI KUTATÓ INTÉZET
STATISZTIKAI OSZTÁLYÁNAK
GONDOZÁSÁBAN

Agrárgazdasági Figyelő

I. évfolyam 1. szám

2009.04.24.

Kiadja:

Agrárgazdasági Kutató Intézet
Főigazgató: Udovecz Gábor
H-1093 Budapest, Zsil utca 3-5.

Postacím: H-1463 Budapest, Pf.: 944

Telefon: (06 1) 476-3060

Fax: (06 1) 217-7037

www.aki.gov.hu

aki@aki.gov.hu

Felelős szerkesztő:

Bojtárné Lukácsik Mónika

lukacsikm@aki.gov.hu

Közreműködött:

Pénzügypolitikai Osztály
Piaci Információs Osztály
Vállalkozáselemzési Osztály

Tartalomjegyzék

I. Az elmúlt negyedév legfrissebb információi.....	3
Tavaszi munkák	3
Készletek	3
Hazai haltermelés.....	4
Fogyasztói árak	4
Termelői és értékesítési árak	6
Mezőgazdasági input árak	9
Kiskereskedelem	10
Külkereskedelem.....	10
II. Mi történt az agrárgazdaságban?	11
III. Szemelvények az AKI kiadványaiból....	13
IV. Az agrárgazdaságot jellemző adatok.....	15

I. Az elmúlt negyedév legfrissebb információi

Az Agrárgazdasági Figyelő első fejezetében azokat az információkat közöljük amelyekkel az elmúlt három hónapban gazdagabbak lettünk. Az ágazatot jellemző, az elmúlt három évre vonatkozó statisztikai adatokat a IV. fejezetben adjuk közre.

Tavaszi munkák

A tavaszi vetésű szántóföldi növények vetésterületét 2 millió 247 ezer hektáron irányozták elő amely az előző évihez képest 2,6%-kal csökkent. A tervezett magágykészítés a tavaszi növények alá 2 millió 232 ezer hektáron történt meg. Az őszi kalászosok fejtrágyázását 1 millió 563 ezer hektáron, a gyomirtásukat 1 millió 517 ezer hektáron tervezik.

Csúsztak a tavaszi munkálatok mert az átmedvesedett szántóföldeken később kezdődhettek meg a mezőgazdasági munkák. A február hónap időjárása rendkívül változatos volt, kemény hidegek és enyhébb felmelegedő időszakok váltogatták egymást. A csapadék eső, havas eső, hó formájában jelentkezett. A csapadék mennyisége országosan 18-88 mm között változott. A belvízzel elöntött mezőgazdasági terület nagysága februárban mintegy 45 ezer hektárra terjedt ki, amely április 6-ig 35 ezer hektárra javult. A gyengébben fejlett, későn vetett őszi búza állományokban látható a téli fagyok hatása. Néhol jelentős mértékű az őszi-téli gyomosodás.

Ma a növénytermesztéssel foglalkozó termelők legnagyobb feladata egyrészt a még eladatlan szemes termény értékesítése, másrészt felkészülés a 2009. évi termelési szezonra. A gazdálkodóknak finanszírozási gondokat okoznak a magtárakban lévő terménykészletek, valamint a mind nehezebbé váló termelési hitelhez jutás, a szűkülő pénzügyi források.

Készletek

Főbb termények készletalakulása* (intervenciók készlet kivételével)

Megnevezés	2008. december 31-én (tonna)		
	Saját termelésű készlet	Vásárolt készlet	Összes készlet
Búza takarmányozásra	332 268	340 318	672 586
Kukorica takarmányozásra	2 672 314	1 597 736	4 270 050
Őszi árpa takarmányozásra	143 529	114 230	257 759
Tavaszi árpa takarmányozásra	46 181	33 632	79 813
Rozs takarmányozásra	5 861	1 969	7 830
Zab takarmányozásra	27 069	10 908	37 977
Triticale takarmányozásra	35 967	32 700	68 668
Szójabab takarmányozásra	5 854	5 175	11 030
Napraforgómag ipari célra	85 531	290 787	376 318
Napraforgómag takarmányozásra	6 701	6 598	13 299

*Az adatok a mezőgazdaság, vadgazdálkodás, erdőgazdálkodás, az élelmiszer, ital gyártása, valamint a nagykereskedelem ágazatba sorolt KSH által kijelölt vállalkozások jelentéseiből készültek.

Hazai haltermelés

Tógazdasági haltermelés 2008-ban

Szektor	Üzemelő tóterület	Lehalászás összesen	Ebből: étkezési hal összesen	Intenzív termelésnél lehalászott étkezési hal
	ha	tonna		
Állami gazdálkodó szervezetek	5 601	5 321	3 793	188
Mezőgazdasági szövetkezetek	312	337	268	-
Halászati szövetkezetek	762	689	441	-
Horgász szervezetek	636	651	548	-
Más társas vállalkozások	14 517	11 361	7 771	1 536
Egyéb	1 586	1 192	702	27
Összesen:	23 414	19 551	13 522	1 751
2008/2007 (%)	96,3	91,4	97,4	88,1

Forrás: AKI

2008-ban a tógazdaságok és intenzív haltermelő üzemek lehalászott hal mennyisége közel 22 ezer tonna volt, ebből az étkezési hal termelés 15 ezer tonna, mely az előző évhez képest kissé csökkent. A ponty adja haltermelésünk döntő hányadát, részesedése az éves haltermelésből 77%, a megtermelt mennyisége 15 ezer tonna. Termelése 800 tonnával csökkent az előző évhez képest. Az 1 ha-ra jutó összes szaporulat kb. 525 kg, az 1 ha-ra jutó ponty szaporulat kb. 404 kg.

A hazai igényeket a tógazdaságok kielégítik. Minden halfajból termelünk annyit, amennyire szükség van, így legfőképp a saját belső piacunkat látjuk el az étkezési haltermelésünkkel. Általában élő pontyot, busát, amurt és ragadozó fajokat értékesítenek a termelők a hazai piacokon. Az étkezési halak közül szinte csak növényevő fajokat, elsősorban busát exportálunk.

Fogyasztói árak

Februárban az egyhavi átlagos fogyasztói ár emelkedés 1,0% volt. 2008. februárhoz viszonyítva az árak 3,0%-kal növekedtek. Idén, az első két hónapban, átlagosan 3,1%-kal voltak magasabbak az árak, mint az előző év azonos időszakában.

Az előző év azonos időszakához viszonyítva, az élelmiszerek árai az átlagosnál nagyobb mértékben, 4,9%-kal emelkedtek. Ezen belül jelentősen drágult a sertézsiradék 42,8, a rizs, hántolmányok 23,4, és a sertéshús 15,5%-kal. Árcsökkenés következett be a sajt (10,0%), és az idényáras élelmiszerek (6,3%) esetében. A háztartási energia átlagot meghaladó, 10,8%-os áremelkedésen belül a vezetékes gáz ára 22,6, a távfűtésé 16,3 százalékkal nőtt. Az átlaghoz képest nagyobb mértékben (5,4%) drágultak a szeszes italok, dohányárúk is. A szolgáltatások esetében bekövetkezett 3,0%-os áremelkedés az átlaggal megegyező volt, ezen belül a személyszállítás 10,9, a vízdíj 8,9, a csatornadíj 8,0%-kal drágult. A tartós fogyasztási cikkek körében kis mértékű áremelkedés (0,1%) volt megfigyelhető. A ruházatközlési cikkekért átlagosan 0,1%-kal kellett kevesebbet fizetni, mint egy évvel ezelőtt.

Egyes termékek és szolgáltatások havi, országos fogyasztói átlagárai

forint

Termék, szolgáltatás	2007	2008	2009
	február		
Sertéscomb, kg	986	986	1 150
Bontott csirke, kg	591	671	710
Gépsonka, kg	1 690	1 680	1 820
Párizsi, kg	823	841	953
Tojás, 10 db	254	304	306
Pasztöröztött tej, liter	179	222	211
Trappista tömbsajt, kg	1 330	1 660	1 320
Sertézsír, kg	374	389	595
Étolaj, napraforgó, liter	286	444	452
Finomliszt, kg	87	135	125
Hántolt rizs fényezetlen, kg	205	227	335
Fehér kenyér, kg	195	241	246
Zsemle, 1 db	16	21	21
Kristálycukor, kg	245	215	215
Burgonya, kg	147	124	107
Alma, kg	165	284	180
Villamos energia, általános, 10kW	369	423	435
Vezetékes gáz (támogatás nélkül), 1 m ³	98	103	127
Autóbenzin, ólommentes, 95 oktánszámú, liter	251	293	252
Gázolaj, liter	246	299	257
Vízdíj, m ³	249	271	295
Csatornadíj, m ³	246	277	301

Forrás: KSH

Néhány haltermék bruttó fogyasztói ára (Ft/kg) 2009. 15. héten

Megnevezés		Fogyasztói piacok						Kereskedelmi láncok (árfelmérés időpontja: április 06.)		
		Bp. Fővám téri csarnok	Bp. Lehel téri csarnok	Kecskemét	Pécs	Székesfehérvár	Győr	Auchan-Budaörs	Tesco-Budaörs	Cora-Törökbálint
Élő	ponty	900	850	880	950	1040	849	899	699**	899
Friss	pontyszelet	1500	1580	1600	1595	1600	1485	1749	999**	1659
	bőrös afrikai harcsa filé	2000*	2000*	-	-	-	1740	1599	1199**	1799*
	busa törzs	-	840	600	789	-	620	599	599**	689
	busa szelet	700	760	900	789	1000	660	849	699**	589**
	lazac filé	3200	3800	-	-	-	3120	2790**	1999**	3199*

* nyüzött ; **akciós ár.

Forrás: AKI

Termelői és értékesítési árak

Az év első három hónapjában a fontosabb növényi és állati termékek termelői ára – a vágósertés kivételével – csökkent az előző évhez viszonyítva. Az árak alakulását elsősorban az előző évi kedvező terméseredmények, a bőséges kínálat és készletek, továbbá a gazdasági válság hatására a termékek többségét jellemző globális keresletcsökkenés határozta meg.

A fontosabb mezőgazdasági termékek termelői ára

Megnevezés	Mértékegység	2009					
		Ár			Változás (az előző év azonos időszaka = 100%)		
		január	február	március	január	február	március
Étkezési búza	Ft/tonna	35 361,6	34 779,7	35 537,1	59,9	54,4	52,6
Takarmánykukorica	Ft/tonna	24 105,3	27 249,9	28 716,1	46,4	52,2	55,7
Napraforgómag (ipari)	Ft/tonna	63 639,0	61 948,1	68 600,7	61,4	52,7	57,2
Vágósertés (valamennyi kategória)	Ft/kg hasított meleg súly	383,4	379,9	391,0	118,6	117,8	115,3
Vágócsirke	Ft/kg élősúly	209,6	210,3	212,1	93,1	93,5	92,0
Nyers tehéntej	Ft/kg	65,6	63,3	62,0	69,6	67,5	69,0

Forrás: AKI PÁIR

Az étkezési búza és a takarmánykukorica termelői ára az év első három hónapjában a 2008. évi bőséges hazai, regionális és uniós gabonatermésnek köszönhető korlátozott exportlehetőségek, továbbá a globális pénzügyi, gazdasági válság okozta aggodalmak és likviditási problémák következtében lényegesen alacsonyabb volt az egy évvel korábbinál.

Az ipari napraforgómag termelői ára 2009 első negyedévében – a 2008. évi rekordtermés miatt – közel a felére esett vissza az előző évhez viszonyítva. A napraforgómag határidős jegyzésének folyamatos emelkedése a hazai árutőzsdén, továbbá a termelői árak márciusi növekedése a napraforgómag iránt élénkülő kereslettel függ össze.

A hazai termelésből származó vágósertés termelői ára 2009-ben is követte az uniós árak tendenciáját, az árak a kínálat csökkenése miatt jelentősen meghaladták az előző évi szintet. A magyarországi sertésárak év elején magasabbak voltak az uniós átlagárnál. Az első negyedévben a vágóhidak a termeléshez szükséges élő sertés 25%-át az EU más tagállamaiból vásárolták, mivel a hazai alapanyag nem fedezte a szükségleteket.

Néhány termék feldolgozói értékesítési ára

Megnevezés	Mértékegység	2009					
		Ár			Változás (az előző év azonos időszaka = 100%)		
		január	február	március	január	február	március
Finomliszt	Ft/kg	69,3	68,0	67,1	80,5	78,5	78,1
Napraforgóolaj, palackozott	Ft/liter	272,0	262,8	251,9	88,5	86,9	76,4
Sertés comb, csont nélkül	Ft/kg	739,7	757,1	762,6	103,0	105,2	107,0
Friss csirke egészben, 65%-os	Ft/kg	489,9	484,8	484,2	100,2	97,8	98,5
Étkezési tojás	Ft/db	17,5	17,8	18,2	97,0	99,3	102,0
2,8% zsírtartalmú 1 l-es polytej	Ft/liter	124,0	121,9	118,4	97,1	90,3	88,9
2,8% zsírtartalmú 1 l-es dobozos tej	Ft/liter	138,8	134,3	131,9	95,3	90,5	88,4
Érlelt félkemény sajt	Ft/kg	912,9	859,4	795,9	79,1	74,5	71,0

Forrás: AKI PÁIR

A nagyobb kínálat 2008-ban a piac telítődéséhez vezetett, ami a vágócsirke élősúlyos termelői árának fokozatos csökkenését eredményezte, 2009 első negyedévében az árak 7%-kal voltak alacsonyabbak az egy évvel korábbinál.

Az étkezési tojás csomagolóhelyi értékesítési ára a szezonálitásnak megfelelően alakult, márciusban 2%-kal volt magasabb, mint az előző évben.

A nyerstej termelői ára 31%-kal csökkent az első negyedévben az előző évhez viszonyítva. Márciusban a nyerstej termelői ára nem érte el a 62 Ft-ot, utoljára 2006 szeptemberében volt ilyen alacsony szinten.

**Néhány belföldi termesztésű zöldség- és gyümölcsfaj termelői ára a
Budapesti Nagybani Piacon**

Megnevezés	2009					
	Ár (Ft/kg)			Változás (az előző év azonos időszaka = 100%)		
	január	február	március	január	február	március
Alma	108,9	116,7	124,6	52,8	53,2	53,0
Körte	302,5	336,4	340,0	110,3	124,0	122,1
Tv Paprika (Ft/db)	73,0	74,4	76,7	96,6	99,6	107,8
Paradicsom	621,6	722,8	788,8	103,1	103,3	121,7
Sárgarépa	99,0	95,0	106,0	108,8	114,5	126,5
Vöröshagyma	60,0	65,0	66,0	64,4	70,1	71,2
Burgonya	72,0	76,0	76,0	82,4	86,0	94,2
Fehér fejcs káposzta	41,0	44,0	41,0	81,1	81,9	43,9

Forrás: AKI PÁIR

Az év első három hónapjában a tárolási zöldségfélék termelői ára – az előző évi kedvező terméseredményeknek köszönhetően – alacsonyabb volt az elmúlt év azonos időszakához képest. Az import termékek nagykereskedelmi ára ugyanakkor emelkedett. Az import zöldségfélék nagykereskedelmi árát a főbb beszállító országok termésalakulása mellett a forint gyengülése is meghatározta. A tárolási gyümölcsök (alma, körte) termése kedvezően alakult 2008-ban. Ennek hatására az alma termelői ára 41-53%-kal volt alacsonyabb, míg a körte termelői ára 13-21%-kal emelkedett, a kedvező külpiaci elhelyezési lehetőségek, valamint a csökkenő készletek miatt.

A vágósertés és a tehéntej termelői ára nemzetközi összehasonlításban 2009

Megnevezés	Vágósertés „E” kereskedelmi osztály vágóhídi belépési ár*			Nyers tehéntej	
	Ft/kg hasított hideg súly			Ft/kg	
	január	február	március	január	február
Magyarország	411,59	409,70	421,53	65,62	63,33
Németország	394,10	416,15	430,15	72,76	75,23
Szlovákia	448,42	426,86	434,14	68,25	63,86
Csehország	402,41	397,52	441,65	64,48	63,05
Lengyelország	392,48	385,07	424,92	62,32	60,54
Hollandia	351,85	362,68	381,18	80,15	–
EU átlag	382,85	398,35	419,44	84,46	–

* Az ár tartalmazza a szállítási költséget.

Forrás: EU Bizottság, AKI PÁIR

Mezőgazdasági input árak

Jellemző műtrágya árak 2009 januárjában a következők:

Műtrágya megnevezése	Ár
Ammónium-nitrát (péti)	80 000-105 000 Ft/tonna+ÁFA
Ammónium-nitrát (import)	78 000-98 000 Ft/tonna+ÁFA
Mészammon salétrom (MAS) szlovák	68 000-72 000 Ft/tonna+ÁFA
Monoammónium foszfát	180 000 Ft/tonna+ÁFA
Karbamid	95 000 Ft/tonna+ÁFA

Forrás: MGSZH

Míg az elmúlt években az időjárási szélsőségek okoztak nem kis gondot és fejtörést, addig 2008-ban a terményfelvásárlási árak zuhanása, valamint az inputanyagok árának drasztikus emelkedése nehezítette az ágazat helyzetét.

A termelők részéről a visszafogás jellemző, ugyanis három féle jelentős kiadással kell számolniuk: a műtrágya, a vetőmag és a növényvédő szer költségével.

2008-ban a műtrágyavásárlás jelentősen (15%-kal) visszaesett, a fémzárolt vetőmagok felhasználása folyamatosan csökken, ugyanakkor a növényvédő szer felhasználás nőtt az elmúlt évben.

A műtrágya árak 2008-ban éves szinten 60,9%-kal emelkedtek, a vetőmag ára 12,4%-kal, a növényvédő szerek ára pedig 5,1%-kal drágult.

2007-ig a vetőmag, a műtrágya és a növényvédő szer árai együttmozogtak, 2008-ban a műtrágya árak „elszabadultak”. Az első negyedévben 45%-os áremelkedéssel szembesültek a termelők, a harmadik negyedévben pedig már 86%-kal, az utolsó negyedévben 72,6%-kal kellett többet fizetni a műtrágyáért, mint egy évvel korábban. A növényvédő szer árak átlagos emelkedése évről évre elmaradt az infláció átlagos mértékétől, 2008-ban az áremelkedés kiegyenlített, 5,1% volt éves szinten.

Mezőgazdasági ráfordítások árindexei és az agráröllő

(Az előző év azonos időszaka = 100%)

Megnevezés	2006	2007	2008
	évben		
Vetőmag	106,2	106,7	112,4
Energia	106,7	103,9	115,6
Műtrágya	114,6	111,2	160,9
Növényvédő szerek	100,5	102,8	105,1
Állatgyógyászat	106,4	107,8	105,7
Takarmány	104,7	133,4	121,1
Agráröllő (termelői árindex/ráfordítások árindex)	104,6	107,0	84,3

Forrás: KSH

Kiskereskedelem

A kiskereskedelmi forgalom volumene 2009 januárjában 2,8%-kal maradt el az előző év azonos időszakától. A kiskereskedelmi eladások volumene az előző havihoz képest lényegében nem változott.

Az országos kiskereskedelmi üzlethálózatban, valamint a csomagküldő kiskereskedelemben 2009 januárjában 481 milliárd forint értékű árut forgalmaztak. Ebben a hónapban a kiskereskedelmi eladások 48%-a az élelmiszer- és élelmiszer jellegű vegyes-, 14%-a üzemanyag, 13%-a a bútortartáscikk-, építőanyag-kiskereskedelmi üzletekben bonyolódott; a többi üzlet típus részesedése 25% volt.

Az élelmiszer- és élelmiszer jellegű vegyes kiskereskedelmi üzletek 2009. januárban 1,5%-kal kisebb volumenű forgalmat értek el, mint az előző év azonos időszakában. 2008 januárjához képest az idei év első hónapjában az eladások jelentős részét (91%-át) lebonyolító vegyes termékkörű üzletek (hiper- és szupermarketek, vegyesboltok) forgalma 1,6%-kal mérséklődött; az élelmiszer-, ital-, dohányáru szaküzletek eladásai 0,6%-kal csökkentek.

Külkereskedelem

A főbb termékcsoportok külkereskedelme

ezer euró

Megnevezés	Kivitel			Behozatal			Egyenleg	
	2008	2008/ 2007 (%)	Ré- sze- sedés	2008	2008/ 2007 (%)	Ré- sze- sedés	2008	2008/ 2007 (%)
Élő állatok	217 852	124,37	3,8	112 300	102,48	2,9	105 552	160,94
Hús és húskészítmény	710 958	111,35	12,4	289 815	140,09	7,6	421 143	97,57
Tejtermékek, tojás, méz	261 196	122,10	4,6	291 386	99,93	7,6	-30 191	38,88
Növényi termékek	28 288	132,74	0,5	65 086	109,89	1,7	-36 798	97,05
Zöldségfélék, gyök. és gumók	187 122	102,14	3,3	123 820	99,01	3,2	63 302	108,87
Gabonafélék	1 267 273	100,86	22,1	110 949	128,59	2,9	1 156 324	98,82
Malomipari termékek	103 123	163,91	1,8	28 897	121,26	0,8	74 226	189,92
Gabonából, lisztből készült termékek, cukrászati termékek	121 509	128,13	2,1	220 733	121,40	5,8	-99 224	114,07
Zöldségfélékből, gyümölcsből készült készítmények	455 079	116,16	7,9	160 202	105,50	4,2	294 877	122,92
Italok	280 225	137,59	4,9	284 933	117,91	7,5	-4 708	12,39
Dohány és dohányáru	44 258	104,19	0,8	162 665	112,78	4,3	-118 407	116,37
Összesen*	5 735 278	117,93	100,0	3 820 150	119,82	100,0	1 915 128	114,32

*Az élelmiszer és mezőgazdaság együtt.

Forrás: KSH-AKI

Az AKI összeállításából kiolvasható, hogy a mezőgazdasági és élelmiszeripari termékek kivitelének értéke 5735 millió euro, behozataluk értéke pedig 3820 millió euro volt 2008-ban. Kedvezőtlen tendencia mutatkozik a dinamikában, ugyanis a kivitel csak 17,9%-kal, míg a behozatal ezt meghaladó ütemben, 19,8%-kal bővült. Az agrár-külkereskedelem aktívuma az előző évinél így is 14,3%-kal magasabb, 1915 millió euro volt. A nemzetgazdasági exportból az agrár és élelmiszeripari termékek részesedése 2008-ban 7,9%-ra emelkedett, az import 5,2%-os részesedése is kimagasló az előző éveket tekintve.

II. Mi történt az agrárgazdaságban?

A második fejezetben az elmúlt három hónap aktuális agrárgazdaság híreit közöljük egy-egy bekezdés erejéig.

- **Beruházások:**
A nemzetgazdaság összes beruházásából az agráriumban zajlók 2007-ben 3,7 %-os aránya tavaly elérte az 5 %-ot. Viszont az idei és jövő évi beruházás növekedés csak uniós támogatásoktól remélhető. A mezőgazdasági termelőeszközökre jutó beruházások összege kisebb mint az elhasználódás.
- **Kitekintő**
Az EU csatlakozás után a szomszédos országokhoz képest a magyar agrárgazdaság szenvedte el a legnagyobb versenyképesség romlást. Bár jókora külkereskedelmi többlet mutatkozik azonban a feldolgozott, nagyobb hozzáadott értéket képviselő élelmiszerek termelési és kiviteli aránya zsugorodik. A külföldi tőke érdeklődését veszítette, a hazai innovációs és befektetési készség szerény.
- **Üzletláncok haszonkulcsát korlátoznák Szlovákiában:**
Azzal a céllal korlátoznák Szlovákiában a nagyobb üzletláncok haszonkulcsát, hogy a kiskereskedelmi üzletláncok ne ruházzák át költségeiket az élelmiszeripari termékeket szállító partnereikre, továbbá, hogy a társaságok ne a beszállítóikkal fizetessék meg a polcpénzt. A törvénytervezet a főleg a külföldi gyökerű üzletláncokat érintené (pl: Tesco, Metro, Lidl).
- **Veszteségek a devizahitelek miatt:**
A válság miatt nem lesz könnyű helyzetük a magyar gazdálkodóknak. Akik devizában vették fel a hiteleket azok a forint gyengülése miatt 20-25%-os veszteséget szenvednek az amúgy is kedvezőtlen pénzügyi helyzetben. Ugyanakkor kedvező, hogy a mezőgazdasági termelők hitelei jóval kisebb arányban deviza alapúak, mint nemzetgazdasági átlagban.
- **Új uniós szabályozás lép életbe augusztustól:**
Az eddig hagyományosan kékszőlőből készült rozé bort ezentúl fehér és vörösborból összeöntéssel is elő lehet majd állítani. Az utóbbi években e bortípus átkerült a presztizsmárkák közé, mely gasztronómiailag is kedvező pozícióban van, mert a friss gyümölcsös ital jól passzol a könnyebb ételekhez. Franciaországban a rozé ára 15 éve folyamatosan emelkedik. A címkén nem kötelező feltüntetni, hogy tradicionális eljárással vagy házasítással készült. A jól jövedelmező piacot az olcsó kevert rozék megjelenése megrengetheti.
- **A kiskereskedelem nehézségekkel küzd:**
A kiskereskedelemben a forgalomcsökkenés folytatódik. A válság már elérte az on-line piactereket is. A hazai vevőknek egyre vékonyabb a pénztárcája, a gyenge forinttal vonzott külföldi vevők hatása csekély.

- Zajlik a termeltetési szerződések előkészítése:
A rögzített átvételi árak olajnapraforgó esetében: 65-67 ezer Ft/t, repce esetében pedig 80-82 ezer Ft/t, bár jellemzően leginkább ún. előszerződést kötnek az integrátorok, felvásárlók.
- Pályázatok időnye:
Továbbra is nagy az érdeklődés a támogatott szőlő kivágási pályázatok iránt. A termelési költségek oldalán tapasztalható számottevő áremelkedés a folyamatot elősegíti. Sokan érdeklődnek a gépvásárlási és egyéb beruházási támogatások megjelenési időpontja iránt is.
- Zöldségtermesztési munkálatok:
A zöldségtermesztők megkezdték a tápkockás palántanevelést a termesztő berendezések alatt. A betárolt zöldségfélék iránti kereslet mérsékelte, az árak nyomottak. A Kalocsai Fűszerpaprika Rt. meghirdette idei átvételi árait, mely szerint a kézzel szedett I.o. fűszerpaprika bruttó felvásárlási ára 130 Ft/kg lesz. Ez az ár 15%-os emelkedést jelent a tavalyi felvásárlási árhoz képest.
- Agrárirányítási hírekből:
A Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium kiemelt figyelmet fordított a hazai élelmiszerbiztonság további erősítésére, a fogyasztók bizalmának megőrzésére és a hatóságilag ellenőrzött, minőségi termékeket előállító magyar vállalkozások piacra jutásának támogatására. Ennek érdekében egyeztető megbeszéléseket kezdeményezett a mezőgazdasági termelők és feldolgozók, illetve az élelmiszer-kiskereskedelemmel foglalkozó vállalkozások képviselőivel. A Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium vállalja, hogy az Agrármarketing Centrum révén támogatást nyújt olyan élelmiszer-forgalmazással foglalkozó vállalkozások rendezvényeihez, amelyeken a kiemelt hazai élelmiszerek reklám vagy egyéb formában megjelennek.
- A pálinka védelmében:
Éveken át tartó egyeztetések után megalakult a Pálinka Nemzeti Tanács. A szervezet felügyeli és szervezi a pálinka minőségének ellenőrzését a 13 tagú testületben az agrár- és a pénzügyminiszter mellett a szakmai szervezetek képviselői is helyet kapnak. Elvárás, hogy hatékonyabbá tegyék a magyar pálinka hazai és külföldi piacokon való megjelenését. Elkészült a magyarországi pálinkatérkép, a kiadványt az Agrármarketing Centrum jelentette meg. A térképen megjelölték a jelenlegi 7 eredetvédett pálinkát.
- Etikussá lesz a kereskedelem:
Aláírták az élelmiszer kereskedelem új feltételeit tartalmazó úgynevezett etikai kódexet. A termelői, feldolgozó és kereskedelmi oldal kompromisszumra jutott. Júliustól 80 százaléknál magasabb magyar élelmiszernek kell lennie a boltokban. Gróf József agrárminiszter bejelentette: a kódex aláírásával több hónapos egyeztetési folyamat zárult le, amelynek eredményeként a magyar élelmiszervertikum szereplői rögzítették az együttműködés szabályait. Például azt, hogy döntően magyar terméknek kell lennie az üzletekben, a kereskedő csak szabályozott esetekben alkalmazhat megadott visszatérítéseket – vagyis kérhet pénzt a beszállítótól, ha az ő termékeit árusítja. A kódex a fizetési feltételekről is szól.
- Fellendülőben a baromfiipar:
Előnyösen hat a forint gyengülése a baromfiipari értékesítési lehetőségekre. A belföldi kereslet növekszik, mivel a forint euróval szembeni változása nehezíti a sokszor rossz minőségű termékek importját. Ha a hazai fizetőeszköz ismét jóval erősebb lenne, az tönkretenné a hazai baromfiágazatot.

- Magas a munkanélküliség:
Márciusban több mint fél millióan kerestek állást. A kisebb cégeket is elérte a leépítési kényszer. Az Állami Foglalkoztatási Szolgálat összesítése szerint az előző év azonos időszakához képest 22%-kal, azaz 101 ezer fővel nőtt a regisztrált munkanélküliek száma. A munkanélküliség 15 éves negatív csúcstól ért el. A bejelentett új állások száma növekedett valamelyest, márciusban 28 ezer betöltetlen állás állt rendelkezésre.

III. Szemelvények az AKI kiadványaiból

Ebben a fejezetben az AKI gondozásában megjelent tanulmányok, agrárgazdasági információk rövid, fontosabb megállapításait ismertetjük.

- **„Tulajdonosi és szervezeti változások a hazai élelmiszeriparban”** című tanulmányban a szerzők leírják, hogy az EU csatlakozás után az élelmiszeripar fokozatosan veszített a dinamizmusából és napjainkra válságba került. Az iparág adózott eredménye drámai módon csökkent, szinte ijesztő a gazdasági, gazdaságpolitikai szerepvesztése. Az iparág rossz jövedelem helyzetét mégsem elsősorban a tényleges termelő tevékenységük alacsony jövedelmezősége okozta, hanem a pénzügyi műveletekből származó veszteség. A folyamatot erősítette a külföldi tőke kivonulása az iparágból. A külföldi tőke 1992-ben 32%-os részesedéssel bírt a jegyzett tőkén belül, 1995-ben meghaladta az 50%-ot, 1997-ben pedig már a 60%-ot is. Ehhez képest jelentős növekedés nem történt, legnagyobb értékű 2000-ben volt (63%). Ezután drasztikusan visszaesett a külföldi részesedés, és 2006-ban már alig haladta meg a 47%-ot. A jelenlegi társadalmi és gazdasági közegben kimerültek az élelmiszeripari struktúráinkban fellelhető tartalékok. Az adott feltételek között az iparág nem kapaszkodhat meg a lejtőn, bár csökkenő ütemben, de folytatódni fog a külföldi tőke kivonása az országból. Megkerülhetetlen a jegyzett tőke csökkenése, a vagyon felélése, a versenyképesség romlása. Ugyanakkor van kitörési lehetőség hiszen a magyar élelmiszeriparunk a kedvező természeti adottságok, a történelmi tradíciók és az ebből is következő szakmai ismeretek okán – különösen a hazai és a kárpát-medencei piacokon – versenyképes lehet. A kibontakozás lehetősége rövid távon egyrészt a külföldi tőke itthon tartásának elősegítése, közép- és hosszú távon pedig a kis- és középvállalkozások térnyerésének támogatása, valamint ezzel szoros kapcsolatban a helyi termékek regionális értékesítésének megteremtésével érhető el. (Agrárgazdasági Tanulmányok 2009. 1. szám, Szerkesztette: Kapronczai István)
- **„Az agrártámogatások és a költségvetés kapcsolatai”** című kötetben megjelenő két kiadvány az ágazat költségvetésből való részesedését és a költségvetési bevételekhez való hozzájárulását, illetve a mezőgazdaság és más nemzetgazdasági szektorok támogatásának az összehasonlítását mutatja be. A 2000-2007 időtartamot felölelő tanulmányban megállítást nyert, hogy a központi költségvetés agráriumból származó bevételei a vizsgált időszakban 154%-kal, a kiadásai ellenben csak 20%-kal nőttek. 2001-ben a központi költségvetés kiadásai a bevételek 99%-át, 2007-ben pedig már csak 47%-át tették ki, az agrárszférában. A vizsgált időszakban a mezőgazdaságban 57,8%-kal, az élelmiszeriparban 38,2%-kal, nőtt az egy vállalkozásra jutó GDP értéke. Az agrárgazdaság, nem növeli a központi költségvetés terheit. Az agrárszféra vizsgált központi költségvetést illető befizetései a 2000-2007-es időszakban – a 2002. évet kivéve –, meghaladták a központi költségvetés és a közvetlen EU támogatások együttes összegét. Az agrárszféra összességében az EU csatlakozás haszonélvezője, azonban ezen belül a korábbi évekhez képest az élelmiszeripar és az állattenyésztés támogatottsága drasztikusan csökkent.

Magyarországon a gazdasági szektorokat vizsgálva az ipar a nemzeti forrású állami támogatások több mint felére jogosult – köszönhetően az adómentességeknek és adókedvezményeknek –, a mezőgazdaság ezzel szemben 20-30% körüli aránnyal részesedik, az EU átlagra jellemző mértékben. Csak a mezőgazdaság támogatottságát vizsgálva az egy hektárra jutó nemzeti támogatásunk pedig elmarad az EU jellemző értékeitől. A nemzeti forrásokat EU-s összegekkel is kiegészítettük. Összességében megállapítottuk, hogy 2007-ig a legtámogatottabb szektor a mezőgazdaság, annak ellenére, hogy nemzeti forrásból egyre kevesebbet fordítunk rá – hiszen az Uniós forrás veszi át fokozatosan a nemzeti helyét. 2007-ben azonban változás következett be, a költségvetésben szereplő Uniós és a nemzeti források összegében az ipar bizonyult a legtámogatottabbnak, illetve jelentősen megnőtt a közlekedésre és távközlésre fordított összegek nagysága is. (Agrárgazdasági Információk 2008. 8. szám, Készült a Gazdaságelemzési Igazgatóság Pénzügypolitikai Osztályán, Szerzők: Merkel Krisztina, Felkai Beáta Olga)

- **„A termelői, fogyasztói és külkereskedelmi árak Magyarország és az EU közötti konvergenciája az élelmiszergazdaságban”** tanulmány a magyar és az uniós termelői, fogyasztói és külkereskedelmi árak közötti különbségeket vizsgálja. A vizsgálataink azt mutatták, hogy az újonnan csatlakozott országok termelői árai összességében alacsonyabbak az EU-15 termelői árainál. Az árak között konvergencia figyelhető meg, azonban EU egységes piacán egységes árról nem beszélhetünk. Az újonnan csatlakozott, alacsony fejlettségű országokban alacsonyabbak az élelmiszerárak, mint a régi uniós tagállamokban. Az EU-25 búza- és kukoricapiacán a külkereskedelmi ártendenciák azonosak és az átlagárak is csak minimális mértékben térnek el egymástól, a termelői áraknál kimutatott konvergencia tehát itt is érvényesül. (Agrárgazdasági Tanulmányok 2008. 7. szám, Készült az Agrárpolitikai Igazgatóság Agrárpiaaci Kutatások Osztályán, Szerzők: Györe Dániel, Wagner Hartmut)

IV. Az agrárgazdaságot jellemző adatok

Az Agrárgazdasági Figyelő negyedik fejezete csak táblázatokból álló, éves adatok összeállítását tartalmazza és az elmúlt 3 év összehasonlításában mélyülhet el az olvasó. Ez a rész állandó szerkezetű és minden negyedévben a legfrissebb adatok megjelenésének függvényében módosul.

A mezőgazdaság aránya a nemzetgazdaságban

Év	A mezőgazdaság részaránya			A mezőgazdasági és élelmiszeripari termékek részaránya	
	A GDP-termelésben	A beruházásban	A foglalkoztatott-ságban ^{a)} , %	A fogyasztásban ^{b)}	Az exportban ^{c)}
	folyó áron, %			folyó áron, %	
2006	3,6	4,2	4,9	25,8	5,5
2007	3,6	3,7	4,7	25,0	6,3
2008	4,0	5,0	4,6	25,0	7,0

a) A munkaerő-felmérés adatai (erdőgazdálkodással együtt).

b) A háztartások hazai fogyasztási kiadásából.

c) SITC (ENSZ Nomenklatura) szerint nem tartalmazza a nyersanyagokon belül az olajos mag és olajtartalmú, állati olaj és zsír, növényi olaj és zsír, feldolgozott állati és növényi melléktermékeket.

Forrás: 2006, 2007 KSH, 2008 AKI szakértői becslés, évközi adatok alapján.

Foglalkoztatottak száma nemzetgazdasági ágak szerint

százalék

Megnevezés	2006		2007		2008	
	október-december					
	ezer fő	előző év = 100%	ezer fő	előző év = 100%	ezer fő	előző év = 100%
Mezőgazdaság	191,0	98,8	176,8	92,6	172,3	97,5
Ipar	1 291,7	102,0	1 269,9	98,3	1 243,4	97,9
Élelmiszeripar	145,9	100,6	128,4	88,0	129,8	101,1
Nemzetgazdaság	3 952,9	100,9	3 909,4	98,9	3 880,7	99,3

Forrás: KSH Intézményi munkaügyi-statisztikai adatgyűjtés

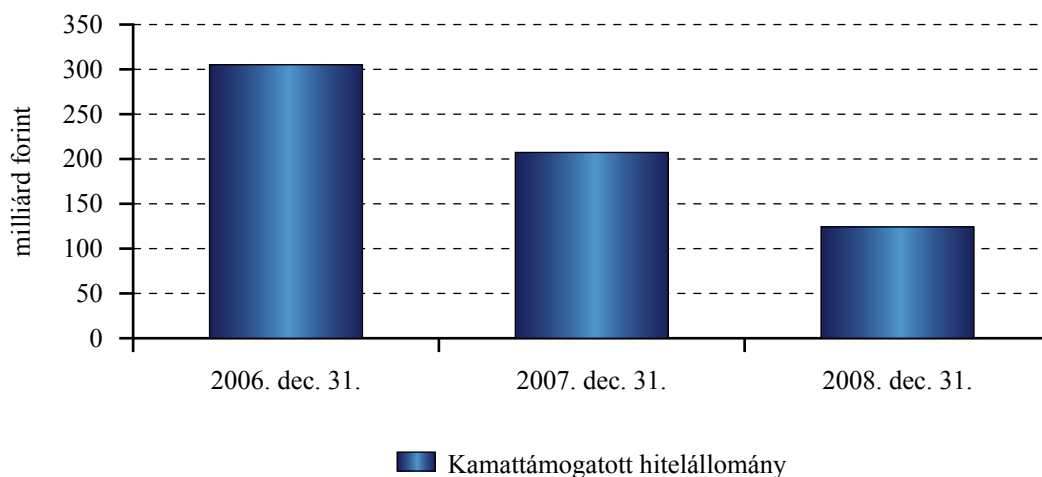
Agrár- és vidékfejlesztési támogatások források szerinti teljesülése

millió Ft

Forrás	Támogatások		
	EU-s	hazai	összesen
2006			
Nemzeti támogatások	-	147 890	147 890
EU társfinanszírozású támogatások	29 915	99 088	129 003
Közvetlen EU kifizetések	153 217	-	153 217
Összesen	183 132	246 978	430 110
2007			
Nemzeti támogatások	-	151 698	151 698
EU társfinanszírozású támogatások	37 248	78 767	116 015
Közvetlen EU kifizetések	167 966	-	167 966
Összesen	205 214	230 465	435 679
2008			
Nemzeti támogatások	-	113 002	113 002
EU társfinanszírozású támogatások	73 886	22 178	96 064
Közvetlen EU kifizetések	185 794	-	185 794
Összesen	259 680	135 180	394 860

Forrás: AKI

Az agráriumhoz kapcsolódó kamattámogatott hitelállomány alakulása

Forrás: FVM

Földterület művelési ágak és növényfajok szerint

ezer ha

Megnevezés	2006	2007	2008
Szántó	4 510	4 506	4 503
ebből: búza*	1 091	1 115	1 125
őszi árpa*	175	186	201
tavaszi árpa*	126	141	133
kukorica*	1 223	1 261	1 208
cukorrépa*	51	40	13
napraforgó*	531	526	557
Gyümölcsös	103	102	99
Szőlő	94	86	83
Mezőgazdasági terület	5 817	5 807	5 790
Erdő	1 776	1 822	1 884
Termőterület	7 689	7 721	7 768

*vetésterület

Forrás: KSH

Növénytermelés hozamai

Megnevezés	Betakarított mennyiség			Termésátlag		
	ezer tonna			tonna/ha		
	2006	2007	2008	2006	2007	2008
Gabonafélék	14 467	9 653	16 900	5,1	3,5	5,8
Ebből: búza	4 376	3 987	5 654	4,1	3,6	5,0
árpa	1 075	1 018	1 478	3,7	3,2	4,5
Szántóföldi növények						
Burgonya	564	563	646	23,5	19,0	25,7
Cukorrépa	2 454	1 693	532	52,4	41,0	59,2
Szója	85 035	53 982	..	2,4	1,6	..
Napraforgó	1 181	1 060	1 492	2,2	2,1	2,7
Kukorica	8 282	4 027	8 963	6,8	3,7	7,5
Silókukorica és csalamádé	2 570	2 562	2 681	28,3	18,2	30,4
Zöldségfélék						
<i>ebből:</i> csemegekukorica	513 326	535 202	..	15,3	14,7	..
zöldborsó	91 618	92 772	..	5,3	4,8	..
zöldbab	22 436	23 229	..	7,0	6,8	..
paradicsom	204 557	227 631	..	50,7	45,5	..
zöldpaprika	174 505	190 774	..	21,6	11,5	..
görögdinnye	165 273	163 829	..	23,8	20,4	..
vöröshagyma	94 736	69 287	..	21,2	23,6	..
Gyümölcs						
<i>ebből:</i> kajszibarack	40 281	31 734	..	6,7	5,2	..
őszibarack	67 554	40 820	..	8,4	5,1	..
meggy	60 177	42 571	..	4,6	3,2	..
alma	537 345	170 900	..	11,8	3,9	..
körte	32 839	11 799	..	10,2	3,8	..
Leszüretelt szőlő	522 502	540 072	..	6,9	7,2	..

Forrás: KSH

A műtrágyaellátás alakulása

Megnevezés	2006	2007	2008
Műtrágyaellátás hatóanyagban, ezer tonna	456	507	431
Ebből:			
nitrogén	289	320	294
foszfor	75	87	63
kálium	92	100	74
Egy hektár mezőgazdasági területre kijuttatott hatóanyag, kg	78	87	75
Egy hektár szántó-, konyhakert-, gyümölcsös- és szőlőterületre kijuttatott hatóanyag, kg	95	106	90

Forrás: AKI

Az öntözés helyzetének alakulása az adott év októberéig

Megnevezés	Vízjogilag engedélyezett öntözhető terület, ha			Megöntözött alapterület, ha			Kiöntözött vízmennyiség, ezer m ³		
	2006	2007	2008	2006	2007	2008	2006	2007	2008
Szántó	160 944	163 029	165 424	50 540	72 837	59 278	48 904	113 379	76 443
Gyümölcsösök	12 008	12 339	12 341	3 791	5 155	7 585	3 295	5 800	5 523
Szőlő	415	191	385	17	25	16	212	217	213
Gyep	3 022	2 733	5 020	166	937	320	163	439	212
Halastó	-	-	11 442	-	-	9 245	-	-	64 073
Egyéb (erdő, fásítás stb.)	22 985	25 691	11 678	7 606	7 881	1 161	84 687	67 613	891
Összesen	199 373	203 982	206 291	62 120	86 836	77 606	137 419	188 085	147 727

Forrás: AKI

Magyarország állatállománya (december 1-én)

ezer db

Megnevezés	2006	2007	2008
Szarvasmarha	702	705	701
Ebből: tehén	322	322	324
Sertés	3 987	3 871	3 383
Ebből: anyakoca	290	259	230
Juh	1 298	1 232	1 236
Ebből: anyajuh	1 030	977	964
Ló	60	60	58
Tyúkfélék	30 303	29 866	31 165
Ebből: tojó	14 815	12 644	13 344
Liba	2 178	1 817	2 120
Kacsa	2 579	2 230	2 904
Pulyka	4 087	4 368	3 527

Forrás: KSH

Lehalászás

Megnevezés	Üzemelt tóterület hektár	Lehalászás összesen	Ebből: étkezési hal	Intenzív termelésnél lehalászott étkezési hal
				tonna
2006. évi haltermelés	23 878	20 762	12 898	1 789
2007. évi haltermelés	24 302	21 384	13 872	1 987
2008. évi haltermelés	23 414	19 551	13 522	1 751

Forrás: AKI

Vadgazdálkodás

Területi egység	Gímszarvas	Őz	Vaddisznó	Mezei nyúl	Fácán
	darab				
2005. évi kilőtt vadállomány	36 697	89 920	79 519	105 127	474 042
2006. évi kilőtt vadállomány	31 957	80 645	64 389	89 301	361 561
2007. évi kilőtt vadállomány	33 967	79 465	94 015	95 712	432 279

Forrás: Országos Vadgazdálkodási Adattár

Erdőterület, erdősültség

Megnevezés	2005	2006	2007
	évben, ezer hektár		
1. Földterület összesen	9 303	9 303	9 303
2. Erdőgazdálkodás alá vont terület összesen*	1 983	1 999	2 019
Ebből:			
Faállománnyal borított terület*	1 853	1 870	1 891
Erdőgazdálkodás alá vont területből:			
Állami tulajdonú erdők	1 049	1 054	1 054
Közösségi tulajdonú erdők	17	18	19
Egyéni gazdálkodók	245	246	..
Társult gazdálkodók	315	340	818
Működésképtelen gazdálkodói kör	227	212	..
Erdősültség, %	19,9	20,1	20,3

* Megjegyzés: Az erdő művelési ágon kívül tartalmazza az utak vadlegelők stb. területét is.

Forrás: Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Központ Erdészeti Igazgatóság

**A mezőgazdasági, vad-, erdőgazdálkodási és halászati
társas vállalkozások jövedelem alakulása***

Megnevezés	2006	2007	2008
Adózás előtti eredmény, millió Ft	49 427,8	74 521,3	68 328,1
Adózás előtti eredmény ezer Ft/ha	15,0	22,9	16,6

* Adóbevallást készítő vállalkozások adatai alapján

Forrás: APEH

Mezőgazdasági és élelmiszeripari termékek külkereskedelme

millió €

Megnevezés	2006	2007	2008
Export	3 675	4 863	5 735
Import	2 680	3 188	3 820
Egyenleg	995	1 675	1 915

Forrás: AKI-KSHű

Az élelmiszeripar fontosabb adatai

Megnevezés	M.e.	2005	2006	2007
Kibocsátás	millió Ft	1 996 022	2 072 030	2 151 987
Bruttó hozzáadott érték	millió Ft	549 995	576 343	603 472
Árbevétel	millió Ft	2 269 969	2 316 131	2 418 131
Foglalkoztatottak	fő	108 266	100 728	97 034

Forrás: APEH gyorsjelentés

Főbb élelmiszeripari szakágazatok árbevétele és eredménye

millió Ft

Szakágazatok	Értékesítés nettó árbevétele			Adózás előtti eredmény		
	2005	2006	2007	2005	2006	2007
Húsfeldolgozás, tartósítás	270 773	203 459	223 392	-636	-151	1 006
Baromfihús feldolgozása, tartó	219 752	203 707	219 475	5 098	-4 123	4 059
Hús-, baromfihús-készítmény gyártása	118 419	117 628	122 766	-2 455	-679	3 945
Gyümölcszöldség feldolgozás	180 075	208 493	223 188	836	4 404	1 340
Tejtermék gyártása	235 743	217 038	223 716	-7 753	12 162	815
Malomipari termék gyártása	68 787	75 644	95 594	112	1 049	2 573
Haszonállat-eledel gyártása	109 663	113 688	117 263	-623	-8 390	394
Hobbiállat-eledel gyártása	46 173	46 808	51 010	5 427	3 583	3 529
Tésztafélék gyártása	23 132	24 903	28 316	785	802	1 514
Sörgyártás	85 508	94 483	102 240	3 258	4 435	458
Üdítőital gyártása	117 227	134 735	156 005	-3 124	-1 679	-715
Dohányipar	125 452	145 245	157 055	2 797	4 265	-2 839
Összesen	2 269 969	2 316 131	2 418 131	38 287	45 955	20 849

Forrás: APEH

Beruházások teljesítményértékének alakulása az élelmiszeriparban

millió Ft

Év	Épületek és egyéb építmények	Belföldi gépek és berendezések	Import gépek és berendezések	Egyéb	Összesen
2006	16 802	24 321	26 540	6 369	74 032
2007	22 952	31 877	34 970	9 144	98 943
2008	15 024	22 843	14 649	5 612	58 127

Forrás: AKI

Beruházások teljesítményértékének alakulása a mezőgazdaságban

millió Ft

Év	Épületek és egyéb építmények	Belföldi gépek és berendezések	Import gépek és berendezések	Egyéb	Összesen
2006	22 347	10 196	10 304	16 294	59 141
2007	22 420	18 349	19 173	16 203	76 145
2008	28 601	16 806	18 231	25 260	88 898

Forrás: AKI

Kiadja:
Agrárgazdasági Kutató Intézet
Statisztikai Osztálya

H-1093 Budapest, Zsil utca 3-5.
Telefon: (06 1) 476-3060
(06 1) 217-1011
Fax: (06 1) 217-7037
www.aki.gov.hu
aki@aki.gov.hu